

ESTELLÉS: T'ESTIME, T'ESTIMO, T'ESTIM. UNA PROPOSTA INTERTEXTUAL, LINGÜÍSTICA, LITERÀRIA I MUSICAL A 2N DE BATXILLERAT

Anna Jorquera Castro
(Universitat de València)

RESUM

La literatura, des de la implantació de la LOGSE, ha romàs en els estudis de Batxillerat en un segon plànol respecte de la part lingüística. Tanmateix, en aquest estudi es planteja la compenetració de les diverses competències lingüístiques i literàries de l'assignatura de Valencià per poder tractar-les alhora a través de la intertextualitat musical dels grups actuals. D'aquesta manera, s'ha volgut aconseguir a través de l'aplicació pràctica de la didàctica transmetre els coneixements necessaris sobre Vicent Andrés Estellés i els trets bàsics de la dialectologia i de la fonètica de la nostra llengua.

Paraulesclau: intertextualitat, música, V. A. Estellés, dialectologia, ensenyament

ABSTRACT

Since the LOGSE enactment, literature has been often remained relegated from the linguistic field within the Baccaureate studies. Nevertheless, the present research proposes to blend the several linguistic and literary competences within the Valencian subject in order to adress them equally by using the musical intertextuality of contemporary bands. This approach, therefore, has wanted to achieve a proper way to instill the required knowledge on V. A. Estellés, as well as the main traits on the dialectology and phonetics of our own language through the practical implementation of didactics.

Keywords: intertextuality, music, V. A. Estellés, dialectology, education

1. INTRODUCCIÓ

Així com Fabra va transformar una llengua desorientada en una llengua moderna, aquest treball vol fer el mateix amb el català parlat pels joves valencians preuniversitaris de la ciutat de València, on la llengua parlada es troba majoritàriament en desús en aquest sector. Per fer-ho, hem volgut emfatitzar l'estàndard fonètic acceptable del català que marca el DNV de l'AVL al País Valencià, tot adaptant la normativa fabriana al territori valencià. Ho hem dut a terme a través de l'escolta, la reproducció, la discriminació de sons i la seua producció en un projecte final, els quals hem identificat en cançons de La Gossa Sorda, Obrint Pas, Aspencat, Cesk Freixas i Maria del Mar Bonet; perquè també es considera important prendre referents coneguts per l'alumnat i que connecten positivament amb el jovent. Així mateix, les cançons triades intertextualitzen versos de V. A. Estellés per poder tractar la fonètica i la dialectologia catalana des de la música i la literatura a l'alumnat de 2n de Batxillerat. Cal esmentar la importància d'aquesta tria, fonètica, dialectologia i literatura (amb l'autor Estellés), per ser temari exigit a la Prova d'Accés a la Universitat (PAU) i pel caràcter poc valencianoparlant dels joves del Cap i Casal, alhora que l'ensordiment comú de sons fonètics, propi de la parla apitxada de València.

La tria de la fonètica com a punt neuràlgic del treball rau en la importància d'insistir en aquesta característica del valencià, i en general de la llengua catalana, com a diferenciació d'altres llengües pròximes com pot ser, en el nostre cas, el conflicte lingüístic cap a la substitució lingüística. D'una banda, es considera rellevant destacar tant diferenciacions fonètiques com l'obertura vocàlica i la sonorització de l'alveolar fricativa entre la població més jove per endinsar-los en un futur amb plena competència lingüística, com apreciacions de caràcter literari. D'altra banda, la realització d'un projecte final, a escollir per grups entre la gravació d'un videoclip d'una cançó escoltada a l'aula o musicar un

poema d'Estellés, serà més senzill d'aconseguir si l'alumnat es troba en un context còmode i atractiu com el proposat.

2. MARC TEÒRIC

Un dels punts a considerar com a imprescindible per a la creació d'aquesta investigació en forma d'unitat didàctica de l'assignatura de Valencià: llengua i literatura és el tractament de la llengua des de la literatura a l'aula. Tot i així, impartir aquestes dues parts alhora ha sigut sempre molt qüestionat o inclús hi ha hagut casos en què la manca de temps ha jugat en contra de l'ensenyament literari (Arenas 2003: 41). L'objectiu de la PAU, entre tant, rau en aconseguir que l'estudiantat adquireisca una competència completa així en la llengua oral com en l'escripta, que puguen produir textos normatius i apropiats els quals puguen fer servir en la seua vida professional i en les seues relacions socials (Camps, Vilà, i Macià 2001). De la mateixa manera, s'han d'adequar als diferents àmbits d'ús (Ginebra 2002: 66), així com ser capaços d'al·ludir a referents culturals i literaris i aprendre de les ensenyances dels personatges i estudiosos de la literatura pròpia, per tal d'assolir els coneixements necessaris per preparar-se per a un futur després de l'institut.

És per això, per una major efectivitat curricular a l'hora d'interioritzar aquestes competències, que l'estudi de la llengua i de la literatura no pot concebre's ni estudiar-se l'una sense l'altra, d'igual manera que al nostre dia a dia els coneixements no estan estrictament separats ni són independents; sinó que el més convenient és fer servir una (la literatura) per aconseguir d'una manera més pràctica i visual, l'altra (la part lingüística). Així mateix, la investigació s'ha desenvolupat en relació amb l'educació lingüística, per tractar la dialectologia i la fonètica; l'educació literària, per relacionar poesia i cançó (Ferrer 2003: 67), i la intertextualitat a l'aula (Díaz 2003).

La funció dels docents en l'àmbit de la dialectologia ha de ser la transmissió de l'estima i la vàlua a l'alumnat de les variants orals de cada zona catalano-parlant, això és la fonètica catalana en la seua pluralitat, encara que aquest fet implique per consegüent l'explicació dels diferents dialectes del català i, per tant, també que l'alumne analitze diversos textos segons la seua configuració dialectal. En efecte, un dels objectius principals de la Unitat Didàctica (UD) era fer que els estudiants reconegueren les principals varietats territorials de la llengua catalana –i si més no, destriar-ne les característiques bàsiques que les configuren–, i valorar-les com a parts integrants de la seua llengua, com a objecte de respecte i com una font de riquesa, és a dir, un valor afegit. Quan diem això, ens referim a la simple divisió geogràfica entre català oriental i català occidental i al fet de donar unes nocions bàsiques del català baleàric dintre del bloc oriental, perquè l'important és que es faça comprendre que el català estàndard és flexible des d'un punt de vista territorial i que té un indubtable grau de poliformisme.

Quant a l'anàlisi dialectal dels textos, la podem dur a terme arran de textos literaris i no lingüístics, com es fa prou a sovint. En el nostre cas, hem volgut fer-hi al·lusió a través de la música en valencià, és a dir, cançons –que al cap i a la fi no deixen de ser poesia, literatura– que referencien i intertextualitzen versos i poemes d'Estellés.

Pel que fa a la tria musical, les cançons dels grups La Gossa Sorda, Obrint Pas i Aspenat han sigut escollides amb una finalitat normalitzadora en valencià, el precedent de les quals el podem trobar, en primer terme, en la Nova Cançó i, en segon terme, en Al Tall, qui va actuar de pont entre aquests anteriors i els grups contemporanis triats. És important mencionar que foren seleccionats per a la investigació per tenir una bona pronúncia del valencià per part dels cantants, combinada amb un missatge potent en favor de la llengua i un ressò mediàtic significatiu (Frechina 2011).

És ben sabut que la importància donada a la llengua respecte de la literatura és indiscutible, i que en molts casos és reduïda a uns textos determinats o a un parell de fulls per tema en els llibres de text (Bordons 2003: 7; Arenas 2003: 42). Aquest escàs tast literari dificulta la familiarització de l'alumnat amb els diversos gèneres literaris, ja que es poden trobar fàcilment exemples lingüístics basats en assajos o textos narratius, però es veuen poc representats gèneres com la poesia o el teatre. Si bé és important que sàpiguen a grans trets les característiques que regeixen cada gènere, ho és més que aprenguen que la literatura està en continu canvi i que les normes no són rígides sinó al contrari, que s'adapten a les necessitats que té la societat en cada moment (Bordons 2003: 15). Només si incidim en la lectura contrastiva de textos es pot arribar a aconseguir una bona competència lectora i cultural entre els nostres estudiants.

Prenent aquestes bases de referència, hem introduït Estellés entre l'alumnat (Limorti 2013: 557), de manera que alhora que seguim les exigències curriculars apropem mitjançant la música els seus poemes, però també introduïm el context històric, social, econòmic i cultural que va marcar-lo a ell i a la resta d'escriptors en llengua catalana. Particularment, aquesta UD emprà el model d'innovació didàctica interdisciplinària per consolidar estratègies unides entre literatura i música (De Vicente 2003: 11), pel fet que ha sigut comprovada en nombroses ocasions la seua eficàcia per fomentar a les aules de Batxillerat tant l'hàbit lector i auditiu de l'alumnat com la seua motivació en aquest aprenentatge. Els intertextos de les cançons que hem fet servir funcionen d'unió entre els grups i la realitat actual amb l'escriptor i el seu context (Mendoza, Colomer, Camps 1998: 5).

L'objectiu de la intertextualitat en el nostre treball és doble, donat que alhora que es dona a conèixer poemes rellevants i significatius d'Estellés, podem treballar la fonètica i les varietats dialectals d'una manera diferent i gaudidora, a través de la música actual de grups coneguts per gran part del nostre estudiantat, cosa que facilita l'interès d'aquests pel tema que volem tractar (Quiles 2012:97).

3. METODOLOGIA

L'alumnat amb qui hem dut a la pràctica el treball se situa al barri més cèntric de València, cursa 2n de Batxillerat en un institut públic i són majoritàriament castellanoparlants. Per l'edat en la qual es troben, necessiten factors i referències que els resulten properes per tal de mostrar interès i provocar la seua implicació activa d'una manera positiva en les classes de Valencià. Per aquest motiu, els temes triats per a la UD responen a les exigències del currículum del curs i de l'assignatura (preparació per a les PAU), i la finalitat és que tracten tant la fonètica com la dialectologia del català a través de la música en valencià actual que intertextualitza Estellés, la qual els és familiar, per tal d'evitar el rebuig de l'estudiantat.

Aquesta és la seqüència d'activitats duta a terme durant la posada en pràctica:

Data	Activitat	Organització	Recursos	Temps
5 febrer	1: <i>Què recordem?</i>	Individual	Ordinador, projector, accés a Internet i mòbils	15 min.
	2a: <i>De València al paradís isolar</i>	Individual i grupal	Ordinador, projector i accés a Internet. Dossier de treball	15 min.
	2b: <i>Vertebració de la llengua</i>	Individual i grupal	Ordinador, projector i accés a Internet. Dossier de treball	15 min.
8 febrer	2c: <i>Connectem nord i sud</i>	Individual i grupal	Ordinador, projector i accés a Internet. Dossier de treball	15 min.
	3: <i>Destriem els parlars</i>	Per parelles	Dossier de treball i pissarra	10 min.
	4: <i>Som artistes</i>	Per grups de treball	Un full en blanc i el tema del treball que els ha tocat	20 min.

9 febrer	Fonètica i poesia	5a: <i>Seràs la clau</i>	Individual i grupal	Ordinador, projector i accés a Internet. Dossier de treball	15 min.
		5b: <i>És l'hora del teu cant</i>	Individual i grupal	Ordinador, projector i accés a Internet. Dossier de treball	15 min.
		5c: <i>La poesia en moviment</i>	Individual i grupal	Ordinador, projector i accés a Internet. Dossier de treball	15 min.
12 febrer		5d: <i>Assumim la identitat a través de la llengua</i>	Individual i grupal	Ordinador, projector i accés a Internet. Dossier de treball	25 min.
		6: <i>Reforcem el contingut</i>	Individual i grupal	Pissarra i full en blanc	12 min.
		7: <i>Ens convertim en periodistes</i>	Per grups de treball	Full en blanc	8 min.
15 febrer		8: <i>Llums, càmera, acció!</i> (avaluació videoprojectes)	Grupal	Projector i ordinador amb accés a Internet	45 min.
16 febrer		9: <i>Què hem après?</i> (controlavaluació)	Individual	Ordinador, projector, accés a Internet i mòbils	15 min.
		10: <i>Parlem amb els nostres músics</i>	Per grups de treball	Full de preguntes preparades	30 min.

Fig. 1. Seqüència d'activitats de la Unitat didàctica

Les activitats que es duran a terme estan separades per raons estructurals i per tal d'adequar-se als dos apartats demanats en preguntes de la PAU en dialectals (dos i tres) i en fonètiques (quatre i subapartats), les quals estan alhora interrelacionades i referenciades amb poemes d'Estellés. D'afegitó, hi ha una prova tipus test que avalua els coneixements previs (u) i altra final que avalua els

coneixements adquirits (sis). Com a segona activitat d'avaluació i on comptarà la cooperació i participació, hauran de realitzar un treball (cinc).

1. *Què recordem?* L'alumnat haurà de fer un qüestionari inicial (a través d'un Kahoot —eina TIC on s'han d'emprar els telèfons mòbils dels alumnes—, amb quatre possibles respostes) per avaluar el nivell amb què compta en cada àrea. Aquest qüestionari tindrà cinc preguntes sobre dialectologia, huit sobre fonètica i cinc sobre poesia estellesiana.
2. Primerament, l'alumnat haurà de llegir les lletres de les cançons (tres), sense música, i després s'escoltaran i hauran d'identificar-ne els trets dialectals. A mesura que es vagen sentint, la professora explicarà un poc el context en què s'emmarquen les cançons i els poemes relacionats i a què fan referència. Tot seguit, s'acabaran llegint els poemes en veu alta i comentant-los a mena de debat a classe (on cadascun aportarà allò que observe o li cride l'atenció).
  - 2a) *De València al paradís isolar* (cançó *Les illes*, Maria del Mar Bonet).
  - 2b) *Vertebració de la llengua* (cançó *Camals mullats*, La Gossa Sorda).
La relacionarem amb el poema *Cos mortal*.
  - 2c) *Connectem nord i sud* (cançó *Vaig venir del nord*, Cesk Freixas).
3. *Destriem els parlars*: Es repartirà a classe un full amb un quadre on els alumnes hauran d'anar posant a mesura que es van identificant a classe els diferents trets dialectals (si pertanyen a l'oriental o a l'occidental). També hauran d'anotar si els han tret inductivament ells o els han completat amb la informació posterior que s'ha dit a classe.
4. *Som artistes*: S'explicarà que s'ha de fer un treball grupal en què els alumnes hauran de distribuir-se en sis grups de quatre persones (són un total de 24 alumnes) i fer un vídeo, per al qual se'ls assignarà un tema. Tindran tres opcions a escollir a l'atzar a través de papers doblegats dins d'un saquet (es triarà una «mà innocent» de cada grup):

- a) Musicar un poema d'Estellés (a elecció del grup).
  - b) Fer un videoclip d'alguna cançó en valencià que intertextualitze Estellés (com els exemples que hem vist a classe, als quals es podrà recórrer si no tenen ja videoclip fet) i penjar-lo a Youtube.
  - c) Fer un booktràiler sobre *Llibre de meravelles* i penjar-lo a Youtube.
En el temps que reste de la sessió, els grups hauran de començar a fer un guió sobre allò que treballaran i com ho duran a terme. Els components del grup hauran de fer, a banda, un diari del procés i dels dies de treball, qui acudeix, quant treballa cadascun, etc., que hauran de lliurar a la professora el dia de la presentació dels vídeos.
5. En primer lloc, l'estudiantat haurà de llegir les lletres de les cançons a mesura que es vagen a sentir (quatre), sense música (per tal de preguntar dubtes) i, en segon lloc, s'escoltaran i hauran d'identificar els trets dialectals marcats a cada cançó. La professora explicarà el context a què es refereixen, a mesura que es vagen escoltant, tant les cançons com els poemes als quals fan referència. Per últim, s'acabaran llegint els poemes en veu alta i es comentaran a classe (on cadascun aportarà allò que observe o li cride l'atenció) i l'alumnat s'autocorregirà les paraules. La professora explicarà també el quadre vocàlic i el de fonètica sintàctica.
- 5a) *Seràs la clau*: En la primera cançó (*Quan caminàvem*, Aspenat), buscaran les grafies destacades en negreta i dividiran les vocals tòniques assenyalades en 'e' i 'o' obertes o tancades. La relacionarem amb el poema *M'aclame a tu*.
  - 5b) *És l'hora del teu cant*: En la segona cançó (*La vida sense tu*, Obrint Pas), buscaran les paraules destacades en negreta i aniran dividint el so de la essa en sonora o sorda segons els criteris fonètics sintàctics. La relacionarem amb el poema *Cant de Vicent*.
  - 5c) *La poesia en moviment*: En la tercera cançó (*La flama*, Obrint Pas), buscaran les paraules destacades en negreta i classificaran les

consonants en sonores o sordes segons els criteris fonètics sintàctics. La relacionarem amb el poema *Mural del País Valencià 14*, vol. II.

- 5d) *Assumim la identitat a través de la llengua*: En la quarta cançó (*No hem oblidat*, Obrint Pas), buscaran les grafies destacades en negreta i aniran dividint les consonants o els dígrafs depenent si sonoritzen o ensordeixen. La relacionarem amb el poema *Propietats de la pena II*.
6. *Reforcem el contingut*: la professora anotarà a la pissarra activitats de reforç i d'ampliació de la part gramatical de la UD, tant de dialectologia, com de fonètica sintàctica, com d'obertura vocàlica.
7. *Ens convertim en periodistes*: Organitzats pels grups de treball, cadascun haurà de formular entre tres i cinc preguntes per proposar-los en l'entrevista que faran l'última sessió als nostres músics convidats, els quals vindran de diferents grups de música en valencià (cançons de grups que hem sentit a classe) per resoldre dubtes i fer una exposició d'allò que volien aconseguir amb la música en valencià. Mentre es du a terme aquesta tasca, la professora resoldrà dubtes de l'alumnat sobre les preguntes que han de formular, sobre els temes de fonètica i dialectologia o sobre el treball grupal.
8. *Llums, càmera, acció!*: Com a activitat d'avaluació, a banda del Kahoot final, es visualitzaran els vídeos dels diferents grups de treball. Abans de veure'ls a Youtube, hauran de fer una petita presentació del treball davant la classe per contextualitzar-lo, comentar les dificultats que se'ls han presentat i com les han resoltes. Cada grup també hauran d'avaluar els companys i tenir en compte, entre altres coses, l'originalitat, la producció i la bona pronúncia del valencià.
9. *Què hem après?*: L'alumnat haurà de fer un qüestionari final (a través d'altre Kahoot semblant a l'inicial) per avaluar el nivell que cada alumne ha adquirit en cada àrea i el percentatge de millora.

10. *Parlem amb els nostres músics*: Convidarem els músics d'Obrint Pas Xavi Sarrià (cantant i guitarra rítmica) i Albert Benavent (trompeta, també músic d'Aspencat) i Josep Nadal (cantant) i Pere J. Pons (dolçaina i veus) de La Gossa Sorda. L'alumnat els farà unes preguntes que hauran preparat prèviament i els músics els explicaran breument com ha sigut fer música en valencià en un territori com el nostre, les dificultats, els avanços, etc. Per últim, els nostres músics faran un tast en directe de la seua música amb un parell de cançons.

Pel que fa al material necessari per a dur a terme les activitats, serà imprescindible un dossier per alumne amb les lletres de les cançons que es faran servir a classe, les poesies a les quals s'intertextualitza amb aquestes (de manera consecutiva, lletra de la cançó i poema de referència) i un full amb un quadre-resum de la teoria sobre dialectologia i fonètica.

4. ANÀLISI DELS RESULTATS

Volem partir de la comparativa entre el qüestionari inicial i la final, i a través de l'atenta observació a l'hora de dur a terme les activitats i les diferents pràctiques de la UD, veure si hi ha hagut un progrés per part de l'alumnat, observar els percentatges i comprovar si el sexe és determinant (variable que resulta poc rellevant a causa de l'heterogeneïtat dels alumnes, 18 xiques i 5 xics). Per fer l'anàlisi de les dades, hem dut a terme una adaptació simplificada del mètode qualitatiu, on s'examinen amb precisió dades més concises en una mostra de públic molt concreta i la comunicació entre enquestadora (en aquest cas la docent que imparteix les sessions) i l'estudiantat enquestat (la classe de 2n de Batxillerat sobre la qual s'ha dut a terme), és més horitzontal, però també l'observació i la constància de cada dia de treball.

En relació amb els qüestionaris inicials i finals, hem classificat les dades obtingudes a través dels dos Kahoots indicant cada pregunta i tenint en compte el total d'alumnes que hi havia a l'aula. Després, s'ha fet la divisió entre aquells que han respost incorrectament i aquells que han respost correctament. Amb aquest gràfic s'observa la comparació de les dues proves, la inicial i la final, l'impacte i la possible millora de la realització de la UD. S'ha pogut observar com l'alumnat ha aconseguit uns majors resultats en el qüestionari final que en l'inicial, en 13 de les 18 preguntes que s'han realitzat.

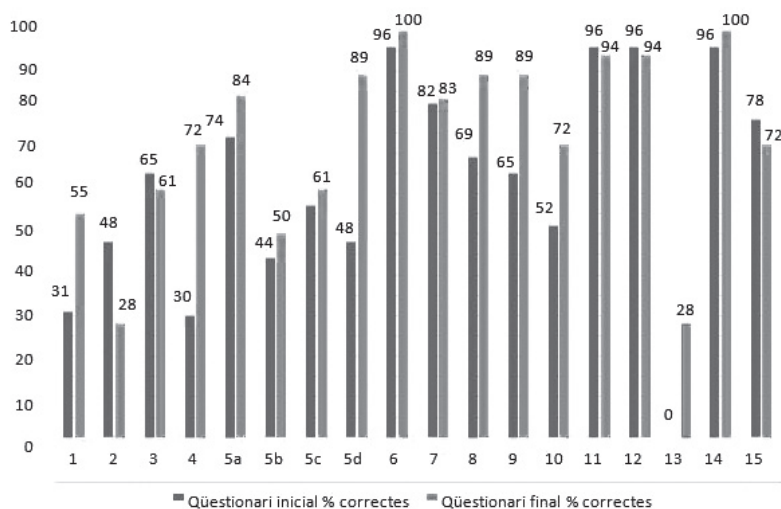

Fig. 2. Resultats entre l'alumnat dels qüestionaris inicial i final

No s'ha d'oblidar que les preguntes inicials resultaven d'una exigència inferior a aquelles fetes a posteriori. Pel que fa a les cinc preguntes on no se superava el nombre d'encerts a la prova final respecte de la inicial, val a dir que es deu a una dificultat afegida: contenien excepcions o continguts de major estudi poc tractats a l'aula (i on s'esperava un esforç afegit basat en l'estudi autònom a casa).

Però, al cap i a la fi, només han sigut aquests cinc casos: dues respostes han sigut majors (contestades correctament) en el Kahoot inicial que en el final per dos punts de diferència sobre cent (diferència, per tant, poc apreciable), i en els altres quatre casos, d'una banda, la diferència continuava sent molt reduïda en dos d'ells (entre quatre i sis per cert només de marge), i en l'últim cas ha hagut un 20 % de diferència (com es pot observar al gràfic de dalt).

Aquesta desigualtat es pot explicar de la següent manera: la qüestió respon a la pregunta referent a paraules que contenen la 'o' oberta, i mentre que en el qüestionari inicial quasi la meitat han respost correctament, en el final hem posat en una de les quatre opcions a triar una excepció (*pou*), i això ha confós a gran part de l'estudiantat (50 %) que ha escollit eixa opció seguint la regla general, però ens informa que no s'han estudiat ni han prestat massa atenció quan hem parlat de les excepcions. Pel que fa a la resta d'ocasions, el resultat concloent esdevé positiu, sobretot en algunes preguntes de fonètica i de dialectologia on el resultat és més diferenciat i ha augmentat amb escreix des del qüestionari inicial.

5. CONCLUSIONS

En aquesta UD volíem donar a conèixer la música en valencià i familiaritzar l'alumnat amb la figura d'Estellés mitjançant aquesta. A més, el resultat ha sigut satisfactori perquè ha fet que els alumnes que no sentien aquest tipus de música despertaren interès i curiositat, sobretot pel fet que un poeta haja estat tan mencionat a través dels seus versos per grups de música que senten sobretot un gruix de població adolescent i jove, qüestió que els ha impactat força.

Una altra qüestió que es pretenia dur a terme és treballar conjuntament els apartats de llengua i literatura en l'assignatura de Valencià, on no només siguen rellevants els coneixements, sinó també inserir en la manera d'expressar-los.

Tanmateix, s'ha treballat la fonètica i la dialectologia del català a través de cançons, alhora que aquestes remetent a poemes de l'autor valencià esmentat, que ha sigut vist en les reflexions grupals i, a més, es relaciona amb el seu context històric i es compara i al·ludeix a l'entorn valencià actual.

Després de dur a terme les activitats, els adolescents han dit que és una bona manera de conèixer la figura d'Estellés, ja que llegir la teoria i memoritzar-la com si fos un autor més en els seus estudis per a enregistrar no és tan efectiu, sinó que amb aquests exercicis han conegut el poeta de Burjassot a través d'una pràctica diferent que els ha resultat propera, quan és un poeta del qual molts només havien sentit mencionar en alguna classe. El que s'aconsegueix no és rebre una biografia curta i que se la memoritzen per després abocar-la al Selectiu, sinó més bé veure que se diu d'ell a les cançons, com aquests cantants joves el veuen, com el caracteritzen i que ells ho puguen entendre i compartir gràcies a la posada en context de la professora, de la cançó que se sent o dels poemes a què fan referència i que també es comenten a classe.

Una de les altres finalitats que ens havíem marcat era proposar alternatives als sistemes d'avaluació tradicionals propis de 2n de Batxillerat duts a terme en la major part d'instituts, com fent el seguiment del treball constant a classe o avaluant el vídeo on es tracten els diversos apartats vistos a la UD, amb la qual cosa eixiríem del tradicional mètode d'avaluar amb exàmens. Ací es considera un factor de caire significatiu la cooperació i la participació grupal, a més d'oferir un contacte amb aplicacions TIC que els serviran per al futur del món informatitzat i tecnològic en què es troben.

Per últim, m'agradaria explicar els satisfactoris resultats recollits qualitativament després de dur a terme la UD a l'aula. Aquests han sigut comprovats arran de les enquestes en forma de Kahoot posades en pràctica abans de l'inici de la UD i a la seua fi (com una anàlisi dels coneixements previs i els adquirits posteriorment a la intervenció), arran de l'avaluació de les competències adquirides a través de cinc preguntes sobre fonètica (on una estava subdividida en

quatre, per tant, serien huit), cinc sobre dialectologia i cinc sobre V. A. Estellés i el seu context.

Quant als resultats obtinguts, l'alumnat ha aconseguit uns majors resultats en l'enquesta final que en la inicial en 13 de les 18 preguntes que s'han realitzat. Tanmateix, només és necessari fer menció de dos casos (més concretament, de dues qüestions d'un total de díhuit), on la mitja del conjunt de l'estudiantat ha esdevingut per sota del 50 % d'incerts. És cert que la manera d'avaluar potser pugua donar pistes als enquestats, ja que s'ofereixen quatre opcions, però també potser una manera de confondre'ls si no tenen ben clares les respostes. Altrament, havíem plantejat fer una diferenciació per sexe de les respostes, per veure si ens plantejaven dades addicionals, però atesa la diferència entre xics i xiques a l'aula, el resultat és quasi inapreciable i només ens dóna a conèixer més homogeneïtzació entre les respostes d'ells (en relació amb els percentatges, majoritàriament més correctes que en les xiques) i més heterogeneïtzació en les respostes d'elles.

D'aquesta manera, es pretenia guiar-los lleugerament, però donar una major dificultat que als exàmens de la Selectivitat als quals optaran posteriorment si les expectatives s'acompleixen, on per exemple en la part de fonètica han de fer una tria entre dues opcions i només d'una paraula per opció, no diverses com hem fet nosaltres per posar en joc el seu aprenentatge i la seua velocitat de resposta.

Això no obstant, convé subratllar que les dades reunides indiquen una millora en els coneixements de l'alumnat, tant en fonètica, com en dialectologia, com en poesia estellesiana. Així i tot, hem aconseguit que s'instruïsquen i fomenten el pensament crític, que assimilén allò que implica treballar en grup alhora que aprenen divertint-se i que la música en valencià pot mostrar diferents reflexions si la sabem mirar des de la perspectiva correcta. Comptat i debatut, hem comprovat la necessitat de les cançons a l'aula com a un recurs metodològic de gran impacte entre l'alumnat, de la mateixa manera que el fet d'apropar els textos a l'estudiantat a través de la música actual.

Com a propostes de millora en la investigació de l'educació literària en l'ensenyament, les aportacions dutes a terme arran d'aquesta aplicació didàctica poden entendre's com l'inici d'una ampliació a altres conceptes de l'educació literària incloses al currículum i tractades des de l'àmbit musical.

En definitiva, cal considerar assolits els objectius principals de la UD mitjançant metodologies d'ensenyament poc emprades en nivells d'estudis de Batxillerat, així com una bona resposta al tractament del contingut de les classes a través de cançons en valencià i del context actual.

BIBLIOGRAFIA

- ARENAS, Carme (2003): «Monografia. La literatura a la classe de llengua. Literatura a la classe de llengua. És possible l'equilibri?» *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 31 (juliol), p. 41-46.
- BORDONS, Glòria (2003): «Monografia. La literatura a la classe de llengua. Relacions entre llengua i literatura.» *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 31 (juliol), p. 7-15.
- CAMPS, A., VILÀ, M., i MACIÀ, J. (2001): «Monografia. La llengua i la literatura al batxillerat. La llengua i la literatura al batxillerat.» *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 26 (gener), p. 5-8.
- DE VICENTE-YAGÜE, M. Isabel (2013): «Introducción y fundamentación teórica: un planteamiento interdisciplinar para la educación literaria y la educación musical.» *La intertextualidad literario-musical. Una estratègia didàctica para la animación a la lectura y la audición musical*, p. 11-26.
- DÍAZ, J. (2003): «Aspectos de la transtextualidad en la Literatura Infantil. Intertextos: Aspectos sobre la recepción del discurso artístico.» *Arcadia* 8, p. 61-90.
- FERRER, J. (2003): «Monografia. La literatura a classe de llengua. Poesia per aprendre llengua a les classes d'adults.» *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 31 (juliol), p. 67-73.

- FRECHINA, Javier (2011): *La cançó en valencià. Dels repertoris tradicionals als gèneres moderns*. Col·lecció Recerca 14. València, Publicacions de l'AVL.
- GINEBRA, Jordi (2002): «Monografia. La llengua i la literatura al batxillerat. La llengua i la literatura al BUP i al COU: balanç i lliçons per al futur.» *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 26 (gener), p. 65-72.
- LIMORTI, Paül (2013): «Vicent Andrés Estellés en els llibres de text de l'assignatura de Valencià (1974-2012).», dins de Salvador, V. i Pérez, M. (ed.), *L'obra literària de Vicent Andrés Estellés. Gènere, tradicions poètiques i estil*, p. 557-574.
- MENDOZA, Antonio; COLOMER, Teresa ; CAMPS, Anna (1998): «Intertextualitat» *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 14 (gener), p. 5-12.
- QUILES CABRERA, M. Carmen (2012): «Entre pinceles y libros: textos para un enfoque intertextual e interdisciplinar en el aula de lengua.» *Revista de la Red de Universidades Lectoras* 6 (diciembre), p. 97-116.